

Sygn. akt IV KK 372/18

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

sprawy **A.F.**

oskarżonej o czyn z art. 212 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 26 czerwca 2019 r.,

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego
od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 1 marca 2018 r., sygn. akt II Ka [...]

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w D.

z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. akt II K [...]

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od oskarżyciela prywatnego S.F. na rzecz oskarżonej A.F. 720 zł (siedemset dwadzieścia zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego przy sporządzeniu odpowiedzi na kasację;**
- 3. obciążyć oskarżyciela prywatnego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

A.F. została oskarżona o to, że:

1. w dniu 5 marca 2012 r. w piśmie do przewodniczącego Szkolnego Koła NSZZ „S.” pomówiła S.F. o problemy zdrowotne natury psychiatrycznej,
2. w dniu 16 lutego 2012 r. w odpowiedzi na pozew w sprawie do sygn. IV P [...] pomówiła S.F. o to, że jest karany,
3. w dniu 3 września 2012 r. we wniosku o przeprowadzenie ponownego badania nauczyciela, pomówiła S.F. o:
 - a) stosowanie wobec uczniów oraz nauczycieli gróźb,
 - b) powoływanie się na znajomości, celem zastraszenia uczniów i nauczycieli,
 - c) używanie wulgaryzmów i agresji słownej w kontaktach z uczniami,
 - d) demoralizację młodzieży,
 - e) prowokowanie ucznia do bójki,
4. w dniu 16 maja 2014 r. w piśmie do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie [...] pomówiła S.F. o fałszowanie dokumentów szkolnych, tj. o przestępstwo z art. 212 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy w D., sygn. akt II K [...], uniewinnił A.F. od popełnienia zarzucanych jej czynów.

Apelację od wyroku wnieśli oskarżyciel prywatny i jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonej.

Pełnomocnik podniósł zarzuty:

„1. Na podstawie art. 438 pkt.1 k.p.k. naruszenie prawa materialnego a to art. 212 § 1 k.k., polegające na uznaniu, że czyn opisany w pkt 1 aktu oskarżenia a polegający na stwierdzeniu w piśmie do Przewodniczącego Szkolnego Koła NSZZ „S.”, że oskarżyciel ma problemy natury psychiatrycznej nie spełnia znamion występków pomówienia z uwagi na to, że stanowiło działanie w granicach obowiązków i było odpowiedzią na zarzuty oskarżyciela zawarte w sprzeczności od decyzji o ukaraniu naganą w sytuacji gdy twierdzenie o stanie zdrowia psychicznego oskarżyciela nie ma żadnego oparcia w rzeczywistości i nawet potencjalnie nie może stanowić odpowiedzi na zarzuty oskarżyciela bo dotyczy czego innego,

2. na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. naruszenie prawa materialnego , a to art. 212 § 1 k.k. polegające na uznaniu, że czyn opisany w pkt 2 aktu oskarżenia, a polegający na stwierdzeniu w odpowiedzi na pozew do sprawy IV P [...], że oskarżyciel był karany za przestępstwo nie spełnia znamion występku pomówienia z uwagi na to, że stanowiło działanie w ramach obowiązków zawodowych a twierdzenie stanowiło element argumentacji procesowej zmierzającej do obrony swoich praw podczas gdy twierdzenie takie nie ma żadnego oparcia w rzeczywistości, nie zostało nigdy zweryfikowane a kwestia karalności nie miała żadnego wpływu na sprawę IV P [...] w której S.F. domagał się uchylenia kary nagany nie mającej nic wspólnego z jego karalnością,

3. na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. naruszenie prawa materialnego, a to art. 212 § 1 k.k. polegające na uznaniu, że czyn opisany w pkt 4 aktu oskarżenia, a polegający na stwierdzeniu w piśmie do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie [...], że oskarżyciel fałszował dzienniki klasowe nie spełnia znamion występku pomówienia z uwagi na to, że stanowiło działanie w ramach obowiązków zawodowych a twierdzenie stanowiło element argumentacji w postępowaniu dyscyplinarnym podczas gdy twierdzenie o fałszowaniu dzienników nie ma żadnego oparcia w rzeczywistości a postępowanie karne w tym przedmiocie zostało umorzone,

4. na podstawie art. 438 pkt 2 k.p.k. naruszenie prawa procesowego a to art. 424 § 1 k.p.k. polegające na braku uzasadnienia wyroku w zakresie czynu opisanego w punkcie 3 aktu oskarżenia co uniemożliwia polemikę procesową oraz kontrolę instancyjną orzeczenia w tym zakresie

- na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. naruszenie prawa materialnego, a to art. 101 § 2 k.k. poprzez przyjęcie, że czyny opisane w punktach 1-3 aktu oskarżenia uległy przedawnieniu z uwagi na wiedzę oskarżyciela o nich już 6 marca 2013 r. o czym ma świadczyć pismo jego pełnomocnika z tej daty podczas gdy lektura tego pisma nie wskazuje, aby oskarżyciel miał wiedzę o konkretnych zarzutach z konkretnych pism oskarżonej w tej dacie.”

W konkluzji pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z kolei oskarżyciel prywatny podniósł zarzuty:

„– obraży art. 4 i art. 7 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, a także uwzględnienie jedynie dowodów przemawiających na korzyść oskarżonej, a pomijając dowody wskazujące na sprawstwo oskarżonej w szczególności pomijając zeznania świadka Z.R. oraz oskarżyciela, co skutkowało rażącym naruszeniem zasady kontradyktoryjności;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jako mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na:

- przyjęciu, iż oskarżona A.F. pomawiając oskarżyciela prywatnego S.F. w piśmie do Przewodniczącego Szkolnego koła NSZZ „S.” o problemy zdrowotne natury psychiatrycznej, a także pomawiając go w odpowiedzi na pozew w sprawie o sygn. akt IV P [...] o to, że jest karany, działała w ramach obowiązków służbowych Dyrektora Zespołu Szkół w B. i podejmowała działania związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania podległej jej placówki;

- przyjęciu, iż pomówienie oskarżyciela prywatnego o fałszowanie dokumentów szkolnych uzasadnione było informacjami przekazanymi oskarżonej przez uczniów i wydrukami z dziennika elektronicznego.”

Podnosząc powyższe oskarżyciel prywatny wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 1 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w R., sygn. akt II Ka [...], zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku złożył pełnomocnik oskarżyciela prywatnego zaskarżając wyrok sądu odwoławczego w całości i zarzucając orzeczeniu:

„1. Rażące naruszenie prawa materialnego a to art. 212 § 1 k.k., polegające na uznaniu, że podnoszenie w treści pism procesowych czy stanowisk przesyłanych do innych organów iż inna osoba ma problemy natury psychicznej, jest karana czy dopuszcza się fałszerstwa nie jest bezprawne z uwagi na działanie w ramach uprawnień i obowiązków i w celu obrony swoich praw także w sytuacji gdy takie zarzuty są nieprawdziwe i nie mają związku z przedmiotem postępowania, w którym są zgłaszane a w szczególności przyjęciu w realiach sprawy, iż :

a) Czyn opisany w pkt 1 aktu oskarżenia a polegający na stwierdzeniu w piśmie do Przewodniczącego Szkolnego Koła NSZZ „S.”, że oskarżyciel ma problemy

natury psychiatrycznej nie spełnia znamion występku pomówienia z uwagi na to, że stanowiło działanie w granicach obowiązków i było odpowiedzią na zarzuty oskarżyciela zawarte w sprzeciwie od decyzji o ukaraniu naganą w sytuacji gdy twierdzenie o stanie zdrowia psychicznego oskarżyciela nie ma żadnego oparcia w rzeczywistości i nawet potencjalnie nie może stanowić odpowiedzi na zarzuty oskarżyciela bo dotyczy czego innego,

b) Czyn opisany w punkcie 2 aktu oskarżenia a polegający na stwierdzeniu w odpowiedzi na pozew do sprawy IV P [...], że oskarżyciel był karany za przestępstwo nie spełnia znamion występku pomówienia z uwagi na to, że stanowiło działanie w ramach obowiązków zawodowych a twierdzenie stanowiło element argumentacji procesowej zmierzającej do obrony swoich praw podczas gdy twierdzenie takie nie ma żadnego oparcia w rzeczywistości, nie zostało nigdy zweryfikowane a kwestia karalności nie miała żadnego wpływu na sprawę IV P [...] w której S.F. domagał się uchylenia kary nagany nie mającej nic wspólnego z jego karalnością,

c) Czyn opisany w punkcie 4 aktu oskarżenia a polegający na stwierdzeniu w piśmie do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie [...], że oskarżyciel fałszował dzienniki klasowe nie spełnia znamion występku pomówienia z uwagi na to, że stanowiło działanie w ramach obowiązków zawodowych a twierdzenie stanowiło element argumentacji w postępowaniu dyscyplinarnym podczas gdy twierdzenie o fałszowaniu dzienników nie ma żadnego oparcia w rzeczywistości a postępowanie karne w tym przedmiocie zostało umorzone,

2. rażące naruszenie prawa procesowego a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. polegające na braku odpowiedniego rozpatrzenia i lakonicznym omówieniu zarzutu 4 apelacji dotyczącego braku uzasadnienia wyroku w zakresie czynu opisanego w punkcie 3 aktu oskarżenia co uniemożliwiło polemikę procesową oraz kontrolę instancyjną orzeczenia w tym zakresie mimo, iż nawet Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, iż rozważania Sądu Rejonowego nie są w tej mierze rozbudowane, a w istocie trzeba stwierdzić, że ich w ogóle nie ma”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację pełnomocnika oskarżyciela prywatnego obrońca oskarżonej wniosł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja pełnomocnika oskarżyciela prywatnego okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, w konsekwencji czego podlegała ona oddaleniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z art. 519 k.p.k., kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, może być wniesiona od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.); nadto zarzuty kasacyjne nie mogą wprost kwestionować ustaleń faktycznych. Tymczasem autor kasacji ponawiając pierwsze trzy zarzuty zmierza w rezultacie do wywołania dublującej kontroli orzeczenia sądu I instancji przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym. Tego rodzaju zabieg skarżącego jest niedopuszczalny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano na nieskuteczność formułowania zarzutów kasacyjnych w sposób zmierzający do wymuszenia w ramach "trzeciej instancji" ponownej kontroli orzeczenia sądu pierwszej instancji, do czego niewątpliwie zmierza skarżący (por. postanowienie SN z dnia 21.09.2017 r., IV KK 266/17; wyrok SN z dnia 28.11.2001 r., V KKN 365/99).

Pomimo to, pełnomocnik oskarżyciela prywatnego w sposób wierny odtwarza obecnie w skardze kasacyjnej wcześniej postawione w apelacji i rozpoznane w postępowaniu odwoławczym zarzuty naruszenia prawa materialnego (pkt 1-3). Co więcej, przekonanie swoje skarżący opiera wyłącznie na zasadzie prostej negacji, a w stawianych zarzutach nie tylko nie przytacza jakichkolwiek nowych okoliczności, ale także konkretnych argumentów mogących wskazywać na nieprawidłowość stanowiska sądów obu instancji, co do tego, że stanowiące przedmiot skargi oskarżyciela prywatnego zachowanie oskarżonej polegające na wyrażaniu opinii w ramach wykonywania uprawnień i obowiązków, nie wyczerpuje znamion zniesławienia. Sądy te, szeroko rozważały zakres czy rodzaj przedstawionych w pismach informacji dot. oskarżyciela prywatnego, ale nade wszystko zamiar działania oskarżonej. Powyższe doprowadziło do bezspornych

wniosków o braku po stronie składającej pisma, o których mowa w zarzutach 1 - 3 kasacji, zamiaru naruszenia godności osobistej lub dobrego imienia oskarżyciela prywatnego. Obecnie nie ma potrzeby powielania tej prawidłowej argumentacji, skoro autor skargi nie wykazał w sposób dostateczny, aby stanowisko to było wadliwe.

Słusznie w piśmie stanowiącym odpowiedź na kasację, zauważa obrońca oskarżonej, iż jedyny zarzut odnoszący się do orzeczenia sądu odwoławczego dotyczy naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Rzecz jednak w tym, że o ile zarzut ten jest poprawny od strony formalnej, o tyle rzeczowo okazał się chybiony. Bezspornym jest, że dla prawidłowego podniesienia zarzutu kasacyjnego nie wystarczy stwierdzenie, że sąd odwoławczy zarzutu określonego rodzaju nie rozpoznał (co skutkuje naruszeniem art. 433 § 2 k.p.k.), albo nie rozważył go należycie (uchybiecie art. 457 § 3 k.p.k.), ale chodzi o to, by wykazać, że przy dokonywaniu kontroli odwoławczej uchybienie zaistniało w rzeczywistości, opisanie na czym ono polega i w jaki sposób skutkuje tak rażącym naruszeniem przepisów, że można je przyrównywać w swych skutkach do uchybienia rangi bezwzględnej podstawy odwoławczej. Tymczasem we wniesionej kasacji skarżący opisując uchybienie, którego dopuścić miał się sąd odwoławczy, w istocie wskazuje na brak „odpowiedniego rozpatrzenia i lakoniczność omówienia” ostatniego z postawionych w apelacji zarzutów i na tym swoje rozważania kończy. Zauważyć przy tym trzeba, że wbrew sugestiom autora kasacji, sąd odwoławczy odniósł się do wskazanego zarzutu apelacji, o czym świadczą rozważania zawarte na str. 2 - 3 uzasadnienia wyroku. Przedstawiony przez sąd II instancji tok rozumowania jest logicznie poprawny i przekonujący. Jeśli jednak chodzi o kwestionowaną przez pełnomocnika szczegółowość uzasadnienia sądu *ad quem*, to pamiętać trzeba, że jest ona pochodną z jednej strony, wartości argumentów przedstawionych w apelacji, z drugiej zaś stronu, stopnia kompletności rozważań sądu pierwszej instancji. Skoro zatem podniesiony pkt 4 apelacji zarzut naruszenia art. 424 § 1 k.p.k. pełnomocnik oskarżyciela prywatnego oparł i ograniczył wyłącznie do wskazania, *nota bene* niezgodnego z rzeczywistą treścią uzasadnienia wyroku sądu I instancji, braku rozważań w zakresie czynu opisanego w punkcie 3. aktu oskarżenia dot. pisma z dnia 3 września 2012 r., to prawidłowo sąd odwoławczy

odesłał skarżącego do uważnej lektury piśmiennych motywów wyroku wskazując konkretne części uzasadnienia, w których sąd *meriti* do tego się odnosił.

Brak było, zatem jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia także i tego zarzutu. Z tych powodów orzeczono jak w postanowieniu.

Sąd Najwyższy uwzględnił wniosek obrońcy oskarżonej w zakresie, w jakim wnosił on o zasądzenie od oskarżyciela prywatnego na rzecz A.F. kosztów zastępstwa procesowego. Z uwagi na brak określenia w przepisie stawki wynagrodzenia za sporządzenie tzw. „odpowiedzi na kasację” Sąd Najwyższy respektując brzmienie § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U z 2015 r., poz.1800) w myśl, którego wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju, uznał, że zastosowanie znajdzie tu przepis § 11 ust. 4 pkt. 2 ww. rozporządzenia, określający stawki minimalne przewidziane dla czynności m.in. sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji.